

Lærerguide

Beretning

I skolestarten er det en stor hjælp for eleverne at få vist en tydelig tekststruktur. Det gør det lettere for dem, at få en forståelse for, at tekster er bygget op af forskellige tekstdele med forskelligt formål.

overskrift/rubrik
orientering <small>Hvem, hvad, hvor og evt. hvordan og hvorfor</small>
begivenhed 1 begivenhed 2 begivenhed 3 begivenhed ...
kommentar

En beretning indeholder; en overskrift, en orientering, nogle tidsordnede begivenheder og en afsluttende kommentar. I beretningen er der forskellige udfordringer for eleverne. Det følgende er skrevet ud fra erfaringer med at arbejde med beretning i indskolingen og på mellemtrinnet.

Overskrift/rubrik

I forhold til overskriften vil eleverne gerne skrive Zoo, hvis de har været i Zoologisk have. Læreren skal vise eleverne, at det ikke skaber de rette forventninger til teksten hos modtageren, hvis der kun står Zoo. En rubrik til en beretning kunne i stedet være "0.b i Zoo" eller "Turen til Zoologisk have".

Beretningen er nemlig ikke om zoo, men om den dag hvor 0.b var i Zoologisk have og om alle de ting de oplevede!

Orienteringen

Orienteringen er det sværeste ved beretningen, fordi den er udenfor tid. Med det menes, at der ikke er nogen handling i orienteringen. Eleverne vil gerne i gang med at berette om det de har oplevet med det samme. De skal lære, at orienteringen hjælper læseren til at forstå; hvem er hvor, hvornår, hvorfor og med hvem.

Det duer ikke at starte med at skrive: Vi tog bussen, når læseren ikke ved, hvem der tog bussen hvorhen og hvorfor!

En orientering kunne derfor være:

- 0.b var i Zoologisk have i sidste uge for at opleve savannens dyr.

eller

- Torsdag d. 28.10 2012 tog 0.b til Zoologisk have i København sammen med nogle forældre for at se på dyr.

Eleverne har brug for meget støtte og vejledning i at formulere/skrive orienteringen. Det er derfor godt, at bruge meget tid på denne del af beretningens struktur.

Begivenheder

De forskellige begivenheder skal bindes sammen i en tidsordnet rækkefølge. Mange elever vil bruge; og så, og så, og så, hvilket virker tungt og de kan få problemer med at holde teksten "i gang". Derfor skal de lære at bruge tidsforbinderne; først, da, efter, derefter og til sidst.

Det er en god ide at sætte tidsforbinderne og billeder ind i et skema, før begivenhederne skrives. Støtten til indholdet i begivenhedsrækken og den sproglige hjælp i at kæde begivenheder sammen er på den måde tilgængelig for eleverne. Se side 8.

Kommentar

Udfordringen i kommentaren er at få eleverne til at reflektere over den tur/oplevelse beretningen handler om. Det er en hjælp for eleverne, hvis klassen i fællesskab laver en plakat med ord, der kan bruges i kommentaren. Ellers bliver det ofte "det var sjovt", der kommer til at afslutte alle beretninger i indskolingen!

Hvorfor arbejde med beretning?

I indskolingen bruges der meget tid på den mundtlige beretning. Eleverne vil gerne berette om det, de oplever i skolen og i fritiden. Det er vigtigt, at kunne lytte og blive hørt af andre. Derfor er det også vigtigt at lære, hvordan man beretter, så andre forstår, hvad det er, man vil sige.

Målet med at arbejde med beretningens struktur er ikke, at eleverne "lærer beretning", men at de får hjælp til at udtrykke sig mundtligt og skriftligt om nogle oplevelser, de gerne vil dele med andre. De skal have mulighed for, at kunne deltage aktivt i det sociale liv, hvor det at høre og fortælle beretninger fra sit eget liv er en vigtig del.

Lærerens rolle er i starten, at vise hvordan en beretning bygges op. Lærerens støtte til den enkelte elev i at lave gode beretninger skal flettet ind i klassens øvrige aktiviteter, så det giver mening for eleverne.

Godt i gang

Det er en god idé at indtænke en progression i arbejdet med beretninger, hvor lærerrollen ændrer sig fra at være rollemodel for eleverne til at blive støttende og igangsættende.

1. Læreren forklarer hvad en beretning er og læser/fortæller en højt for eleverne. (se side 4). Læreren viser, hvordan beretningen kan sættes ind i et skema, så det bliver tydeligt, hvilke dele den indeholder (se side 5)
2. Læreren skriver på smartboard/tavle en beretning om en tur/oplevelse. Eleverne får her vist af læreren, hvordan en beretning bygges op. (se side 6-7)
3. Elever og lærer skriver i fællesskab overskrift og orientering på smartboard/tavle om en tur klassen har været på. Eleverne får hver et beretningsskema. Læreren giver dem billeder fra turen og et ark med tidsforbindere, så eleverne får hjælp til at strukturere begivenhederne og binde dem sammen. De første gange kan eleverne mundtligt berette om begivenhederne. (se side 8)
4. Nu vil nogle elever kunne lykkes med selv at skrive en beretning. Men en del elever vil have brug for den støtte, som læreren giver i forbindelse med skema, ord og billeder igennem hele indskolingen.

Skemaerne fra www.bogstavmusikanterne.dk kan bruges til at gøre det tydeligt for eleverne, at de forskellige dele i beretningen har hver "sin opgave".

Denne beretning er til højtlesning for eleverne. På næste side sættes den ind i et skema, der tydeliggør, de forskellige dele en beretning indeholder.

En søndagsudflugt i Zoologisk Have

I sommerferien var jeg med min familie i Zoologisk Have, for at se på dyr. Først kiggede vi på pingvinerne. Det var sjovt. Jeg syntes, de var utrolig søde. Bagefter gik vi over til bjørnene. Da vi kom derhen, så jeg først ingen bjørne. Jeg blev så ked af det, at jeg var lige ved at græde. Da løftede jeg hovedet og fik øje på en stor brun bjørn, der luntede højt oppe på et bjerg. Den så frygtindgydende ud, men bagved den store bjørn, fik jeg øje på en supernuttet unge. Jeg ville så gerne fodre den, men det måtte man ikke. Da vi ikke ville se mere på bjørnene, spiste vi vores madpakker. Vi havde lækre sandwich og saftvand med. Min mor havde også chokoladekiks til dessert. Det var rigtig hyggeligt. Efter frokosten gik vi rundt og så på alle de andre dyr. Der var mange sjove dyr, og jeg så nogle arter, jeg slet ikke kendte. Til sidst var vi nødt til at tage hjem, for Zoologisk have lukkede. Jeg syntes, det havde været en rigtig spændende dag, og jeg håber, at vi snart skal dertil igen.

Rubrik**En søndagsudflugt i Zoologisk Have****Orientering**

I sommerferien var jeg med min familie i Zoologisk Have, for at se på dyr.

Begivenhed 1

Først kiggede vi på pingvinerne. Det var sjovt. Jeg syntes, de var utrolig søde.

Begivenhed 2

Bagefter gik vi over til bjørnene. Da vi kom derhen, så jeg først ingen bjørne. Jeg blev så ked af det, at jeg var lige ved at græde. Da løftede jeg hovedet og fik øje på en stor brun bjørn, der luntede højt oppe på et bjerg. Den så frygtindgydende ud, men bagved den store bjørn, fik jeg øje på en supernuttet unge. Jeg ville så gerne fodre den, men det måtte man ikke.

Begivenhed 3

Da vi ikke ville se mere på bjørnene, spiste vi vores madpakker. Vi havde lækre sandwich og saftevand med. Min mor havde også chokoladekiks til dessert. Det var rigtig hyggeligt.

Begivenhed 4

Efter frokosten gik vi rundt og så på alle de andre dyr. Der var mange sjove dyr, og jeg så nogle arter, jeg slet ikke kendte.

Begivenhed 5

Til sidst var vi nødt til at tage hjem, for Zoologisk have lukkede.

Kommentar

Jeg syntes, det havde været en rigtig spændende dag, og jeg håber, at vi snart skal dertil igen.

Rubrik

En hyggelig dag i Bob bon land

Orientering

Sidste søndag var jeg i Bon Bon land sammen med min familie. Det er vi altid, når min mormor har fødselsdag. Det syntes hun er en hyggelig tradition og det syntes jeg også.

Begivenhed 1

Først prøvede vi blæksprutten. Jeg er blevet lidt stor til at prøve den, men min kusine grinede meget. Hun er 4 år.

Begivenhed 2

Bagefter gik vi hen og prøvede dragen. Den kører meget hurtigt, men jeg syntes den er sjov.

Begivenhed 3

Da vi havde prøvet dragen, gik vi hen til vandrotten. Min mormor blev våd og det syntes min morfar var sjovt. Jeg kan bedst lide der, hvor rotten hænger ud fra en kran.

Begivenhed 4

Til sidst spiste vi frokost og legede på karrusellen inden vi tog hjem.

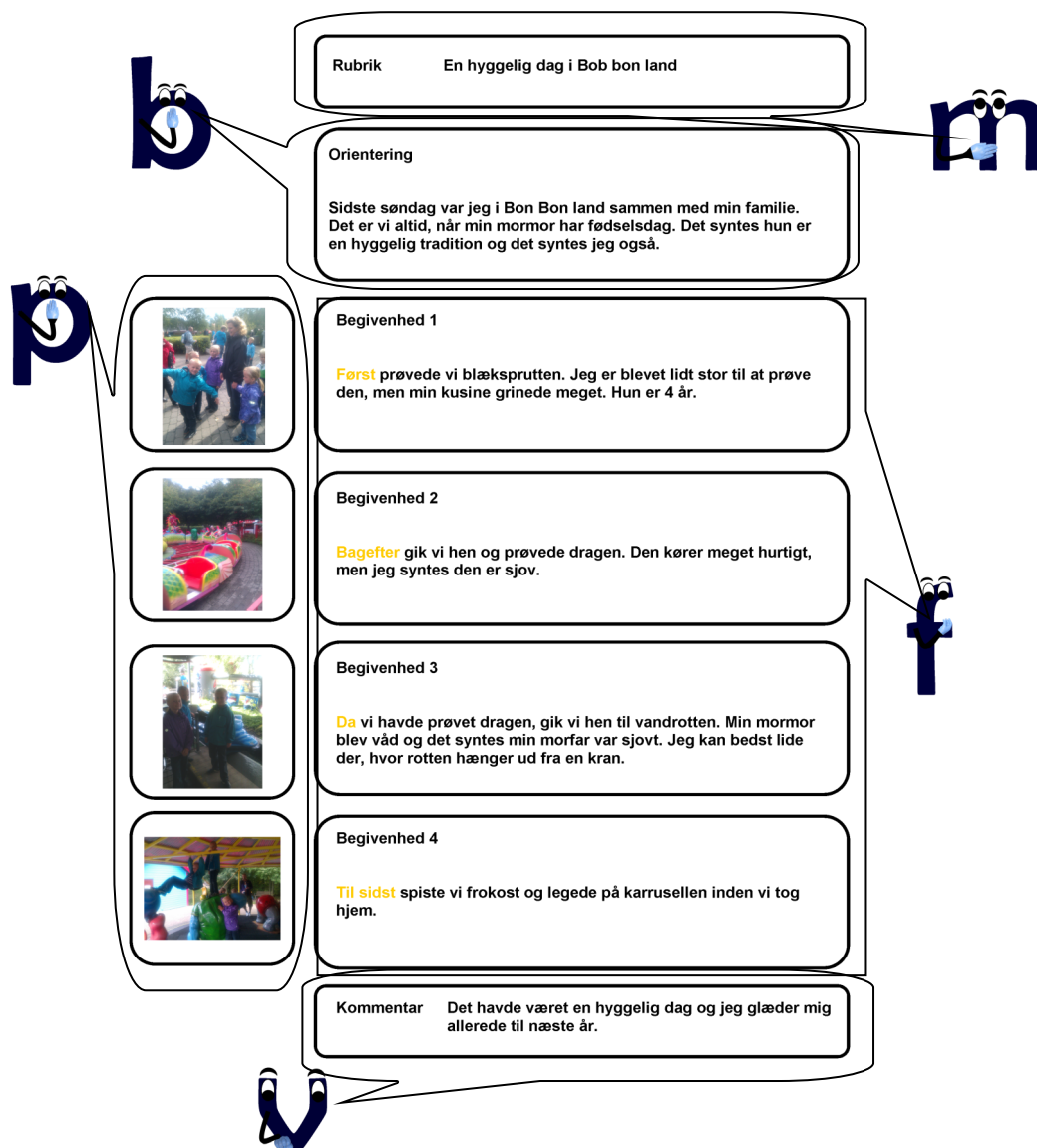
Kommentar

Det havde været en hyggelig dag og jeg glæder mig allerede til næste år.

Brug af Bogstavmusikanter

I skolestarten kan læbefamilien hjælpe læreren med, at vise eleverne, hvordan man skriver en beretning. De fem bogstavmusikanter (**m**, **b**, **p**, **v**, **f**) kan gøre det nemmere for eleverne at lære om beretningens struktur. Fx. kan det være **m**, der er eksperten i at lave gode overskrifter. Læreren spørger **m** til råds og snakker højt sammen med bogstavmusikantdukken, så lærerens tankerække bliver tydelig for eleverne. På den måde bliver der sat sprog på, uden at eleverne hele tiden skal svare på spørgsmål. Bogstavmusikanten **b** kan være ekspert i orienteringen. **p** kan være god til at sortere billeder og sætte dem i rigtig rækkefølge. **f** kan bruge tidsforbindere, og **v** kan hjælpe med at skrive kommentaren.

Der er ingen færdig opskrift på, hvordan Bogstavmusikanterne kan inddrages - så brug fantasien...

Rubrik

Turen til Zoo

Orientering

3.årgang tog til Zoologisk have, for at lære om dyr.

Begivenhed 1

Først

Begivenhed 2

Da

Begivenhed 3

Senere

Begivenhed 4

Til sidst

Kommentar